

Az MTVSZ véleménye a NEKT SKV-ról

(NEKT SKV társadalmi vélemény, az SKV-ba és NEKT-be való beépíthetőség segítésére a NEKT tervezet struktúrájában tagolva)

2024. szeptember 20.

BEVEZETÉS

Ahogy a NEKT SKV fogalmaz: „A NEKT környezeti értékelés alapját az Energiaügyi Minisztérium által 2023.08.31-én az Európai Bizottságnak benyújtott tervváltozat képezte.” (9. oldal) Tehát az SKV egy 1 évvel ezelőtti NEKT változatra vonatkozik, közvetetten arról konzultáltat. Időközben a NEKT bizonyára számottevő változásokon esett át. Egy érdemi konzultáció – amelyre a NEKT felülvizsgálati folyamat elején az EM a civil szakmai szervezetek felé is nyitottsággal törekedett – biztosítaná, hogy a NEKT jelenlegi állapotát még az Európai Bizottságnak való benyújtás előtt megismerhessék a civil szakmai szervezetek, hogy az arról, illetve az SKV-ról szóló véleményünk és javaslatunk bekerülhessenek a véglegesített Nemzeti Energia- és Klímatervbe. Ha a NEKT már pl. szeptember végén vagy október legelején kerülne az Európai Bizottságnak benyújtásra, mindez lehetetlenné válik, a NEKT SKV társadalmi véleményeztetése jelentőségét veszti.

Az egy évvel ezelőtti NEKT tervezet nem vázolt alternatív forgatókönyveket az alapon (WEM) és a WAM-on kívül. Az SKV ki is mondja, hogy „Nem merült fel a terv változatai közötti választás szükségessége.” (23. oldal). Egy alapos SKV-nak el kell várnia a vizsgált stratégiától a különböző alternatív forgatókönyveket, például vizsgálandó forgatókönyvként hivatkozhatott volna a Green Policy Center által elemzett, [2023 év végi Európai Bizottsági értékelési- és ajánlásomagra](#) a 2023 augusztusi magyar NEKT-tervezetről. Legalább a csomaggal behatóan kell(ett volna) az SKV-nak foglalkoznia.

Az SKV-nek vizsgálnia kellene azt, hogy a 2023-as NEKT tervezet intézkedései alkalmasak-e az éghajlatvédelmi, energiaátmeneti céljai elérésére, főleg, hogy a NEKT-tervezet projekcióival nem érhető el a törvényben vállalt klímasemlegesség 2050-re.

Az SKV sokszor nem kérdőjelezi meg a NEKT pontatlanságait, “csúsztatásait”. Például leírja: „Az orosz-ukrán háború miatt a hazai energiaszektorban is változások következtek be – energiaár-emelkedés és ellátási bizonytalanság stb. hatására” (23. oldal). Az ilyen narratíva gyakori, de valótlan. Az energia-ár krízis jóval [megelőzte](#) Oroszország Ukrajna elleni támadását. Javasoljuk a szöveg módosítását: „A fosszilis energiaválság miatt a hazai energiaszektorban is változások következtek be – energiaár-emelkedés és (fosszilis) ellátási bizonytalanság....”

Hasonlóan, az SKV kijelenti, hogy „Magyarország a világ összes ÜHG-kibocsátásából 0,1 százalékos arányban részesül, ennek ellenére a nemzetközi együttműködések során elkötelezett országgént pozícionálta magát.” (29. oldal). Mint minden fejlett országnak, hazánknak is a történelmi kibocsátásaival és fejlettségével, kapacitásával arányosan kell kivennie a részét az éghajlatvédelemből. Magyarország lakossága a világ lakosságának kb. 0,11%-át adja, ez mégsem gyengíti a kormány néppolitikai elkötelezettségét. Maga az SKV hívja fel a figyelmet (85. oldal) hazánk kitettségét: „A múlt század eleje óta tapasztalt 1,23°C-os országos mértékű emelkedés meghaladja a globális változás 0,9°C-ra becsült mértékét (1901 és 2018 közötti időszakot tekintve). A fenti szöveget javasoljuk átírni: “Magyarország mint az éghajlatváltozásnak az európai átlagnál jobban kitett, fejlett ország, a nemzetközi együttműködések során az éghajlatvédelemben ambiciózus, elkötelezett ún.

klímabajnok országként pozícionálta magát, amely 2050-re a klímatörvényben klímasemlegességet vállalt.”

Az SKV-ban a Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégiára való hivatkozásokból, rövid ismertetéséből (30. oldal, 82. oldal) sajnálatosan lemaradt, hogy a NTFS a korai cselekvés forгатókönyvét - azaz a 2030-ig való ambíciózus energiaátmenetet, éghajlatvédelmet - ajánlja. („A beruházások korai végrehajtása eredményeként 2050-re nagyobb lesz a GDP, az állam bevétele és az elkerült költségek összege, és nagyobb lesz a negatív környezeti externáliák elhárításának mértéke, mint ezen beruházások későbbi megvalósulása esetén. Fontos szempont, hogy a beruházások korai végrehajtása ösztönzőként szolgálhat a COVID-19 járvány által előidézett gazdasági válság idején a helyreállításra új és zöld munkahelyek ezreinek megteremtésével és a magyar emberek jólétének fokozásával.”)

Az SKV „5.1.1. A legfontosabb nemzetközi és európai uniós fenntarthatósági célok azonosítása” c. fejezet (39. oldal) ismerteti a 2015-ben elfogadott ENSZ Fenntartható Fejlődési Célokat, de nem említi fontosságának megfelelően, hogy még ugyanabban az évben elfogadásra került a [Párizsi Megállapodás](#), amelyet Magyarország az elsők között [ratifikált](#). Magyarország mint EU tagállam a többiekkel együtt elfogadta az EU 2030-as három klíma-energiaügyi célját, a hazai három célszámnak is ehhez kell hozzájárulnia, mindegyikre megfelelően hivatkozzon az SKV. Javasoljuk továbbá a szövegbe beépíteni: “Még ugyanabban az évben elfogadásra került a Párizsi Megállapodás, amelyet Magyarország az elsők között ratifikált.” Hasonló módon az 5.2 fejezetből hiányzik a Párizsi Megállapodásra utalás.

SKV: „A 2015. évi Párizsi Megállapodásban Ezen célkitűzés teljesítéséhez az üvegházhatású gázok kibocsátásának jelentős csökkentésére lenne szükség.” (85-86. oldal). Javasoljuk: Ezen célkitűzés teljesítéséhez az üvegházhatású gázok kibocsátásának jelentős és gyors ütemű csökkentésére van szükség 2030-ig és az után is, a 2050-es klímasemlegesség eléréséig.”

1. A dekarbonizáció dimenziója

Az SKV egy fosszilis energiaválság előtti, elavult Nemzeti Energiastratégiára utal, amikor a dekarbonizációt utolsóként sorolja fel: “A magyar Nemzeti Energia- és Klímaterv (NEKT) – összhangban a Nemzeti Energiastratégia (NES) céljaival - legfontosabb célkitűzése az energiaszuverenitás és az energiabiztonság megerősítése, a rezsi-csökkenés eredményeinek fenntartása, valamint a dekarbonizáció.” (7. oldal). Az SKV hívja fel a figyelmet a NES felülvizsgálatára, a végleges friss NEKT alapján.

Az MTVSZ NEKT-véleménye, de még az EU bizottsági értékelése is kritizálta a szénkivezetés elhalasztását, amely már most súlyos hatással van a dekarbonizációra, az igazságos átmenetre, és környezetre ill. a lakosság egészségére. Értékelés: „Magyarország elhalasztja kötelezettségvállalását a lignit fokozatos kivonására, és azt továbbra is hasznosítani tervezi a mátrai erőműben 2030-ig, amíg ott el nem készül egy új kombinált ciklusú gázturbina (CCGT). Ezenkívül nem tartalmaz semmilyen intézkedést a fosszilis tüzelőanyagok jelenlegi támogatásának fokozatos megszüntetésére.”

Az SKV nem foglalkozik a NEKT tervezet megállapításaival, miszerint “Az [Mátrai] erőmű, illetve a térségben lévő kb. 15-20 ezer lignittel fűtő háztartás az egyéb légszennyező anyagok koncentrációjához is jelentősen hozzájárul: a magyarországi SO₂ mintegy harmadát, a Hg több mint

egytizedét, valamint a NO₂ 4-5%-át adja.” Az SKV-nak sürgetnie kell, hogy a NEKT kezelje az energiatermelés és -fogyasztásból (kiemelten a Mátrai Erőműből) eredő lég- és egyéb szennyezés kérdését is, összhangban a lignitalapú energiatermelés mielőbbi kivezetésével és az energiaszegénység kezelésével. Az SKV-nak el kellene várnia a NEKT-től, hogy részletezze a szénkivezetés ütemtervét és annak részletes hatáselemzését, alternatív forgatókönyveket: javasoljuk ezt a hiányt pótolni.

„A NEKT ÜHG csökkentési céljára kihívást jelent a földgázfelhasználás mértéke... A másik ÜHG kibocsátást negatívan befolyásoló tényező az új, jelentős részben zöldmezős beruházások, potenciálisan tervezett beruházások volumene.” (130. oldal) *„Annak érdekében, hogy az ÜHG csökkentés megfelelő ütemét Magyarország tartani tudja, a földgázfelhasználási arányt a jelenlegi tervezetben szereplőnél nagyobb mértékben kell csökkenteni az energiamixben”* (124.o) Az SKV fenti kijelentéseivel egyetértünk.

Hasonlóan helytálló, de gyenge a 131. oldal kijelentése: „A légszennyezésre számottevő negatív hatást gyakorolhatnak a földgázhálózat zöldmezős beruházásai is.” Gyakorolnak, és nem csak a légszennyezésre, hanem a dekarbonizációra, környezetre is.

A 132. oldal kijelentése: „fennáll a kockázata, hogy emelkedik a növekvő volumenű villamosenergia előállításában a fosszilis energiahordozók aránya.” Sőt nem csak az aránya növekszik, hanem a volumennövekedés miatt a (felhasznált) fosszilis energia mennyisége is. „a villamosenergia termelés ÜHG kibocsátási trendje 2017-2021 között töretlenül csökkent, 2021-ben a villamosenergia-termelés az országos ÜHG kibocsátás 17,7%-át tette ki. A tervezett új földgázüzemű erőművek termelésével ez a csökkenés meg fog állni, illetve szélsőséges esetben emelkedhet a villamosenergia termeléshez köthető ÜHG kibocsátás.” Akár „alap” esetben, 2030-ig emelkedhet ez az ÜHG kibocsátás, ha a Mátrai még és a 2-3 CCGT erőmű már termel. Az SKV javaslatokból hiányzik, hogy a fentiek miatt a NEKT-nek vizsgálnia kellett volna alternatív forgatókönyveket, amely nem 1500 MW-nyi, hanem sokkal kevesebb vagy épp nulla új gázerőműves kapacitással számol: ajánljuk a [REKK elemzésére](#) hivatkozást. Paks II. pedig várhatóan nem tud belépni 2030-ban (pláne nem teljes kapacitással) – ennek alternatíváit is vizsgálni kell a NEKT-ben (az SKV javaslatára).

Vitatható az SKV kijelentése, hogy „az időjárásfüggő megújuló villamosenergia termelés aránya csak akkor emelhető, ha megfelelő termelésre, s nem csupán tárolásra alkalmas kiegyenlítő kapacitás is létesül. Ennek rövid távon a leghatékonyabb technológiája a CCGT erőmű.” (132. oldal) Az SKV-nak (legalább környezeti, klímavédelmi, stratégiai okokból) meg kellene kérdőjeleznie, hogy a NEKT 1500 MW-nyi új gázerőmű létesítését tervezi: e beruházások szükségessége nincs megfelelően indokolva, és teljesen ellentétesek a NEKT alapcéljaival: a dekarbonizációval és ÜHG kibocsátás-csökkentéssel, de az új CCGT-k gázimport-igénye miatt még az energiabiztonságot, energiaszuverenitást is rontják. Ráadásul egy stratégiának az átmeneti, rövid távú kényszermegoldásokon túl kellene látnia, főleg, ha azok – mint a gázerőművek esetén – 30-40 évre szólnak és környezeti-gazdasági-társadalmi hatásai jelentősek, túlmutatnak az (ÜHG-)kibocsátáson.

Az áramhálózat-kiegyenlítésben az új gázerőművek helyett jelentősebb szerepet kaphatna egy legalább a napelemes kapacitások felét kitevő szélerőenergia-kapacitás, ld. REKK & [Energiaklub elemzése](#), a keresletoldali szabályozás és megfelelő hálózatfejlesztés, továbbá a közösségi energia. Mindezek ráadásul elősegítik a kibocsátás-csökkentési, energiahatékonysági és megújuló energiás hazai 2030-as célszámok teljesítését. Javasoljuk, hogy az SKV vizsgálta a NEKT-ben mindezen alternatívákat és fejtesse ki.

Az SKV: „Annak érdekében, hogy Magyarország tartani tudja az ÜHG csökkentés megfelelő ütemét, fokozatosan csökkentendő a földgázfelhasználási arány az energiamixben. Egy kiegyensúlyozott,

lineáris pályát leíró ÜHG kibocsátás-csökkentést támogató fosszilis energia csökkentésre lenne szükség.” (168. oldal) Mivel a korai cselekvés 2030-ig megkívánja, kissé erőteljesebb kibocsátás-csökkentési pálya is lehet 2030-ig (ld. pl. 60% -os cél GPC), a cél pedig a 2050-es klímasemlegesség.

Az SKV megállapítja, hogy „Fontos feladat továbbá az elsősorban a földgáz szállításhoz, feldolgozáshoz kapcsolódó jelentős fugitív emisszió csökkentése, és ezáltal a metán, mint nagy globális felmelegedési potenciállal rendelkező ÜHG légkörbe kerülésének minimalizálása.” Érthetetlen, hogy egy Energia- és Klímaterv hogyan feledkezhetett el az ÜHG-kibocsátások szempontjából 2. legjelentősebb gázzal, a metánnal, meg sem említve a fosszilis tüzelőanyagok hatását és csökkentési lehetőségeket, nem beszélve átfogó stratégiáról. Itt az ideje, hogy Magyarország csatlakozzon a [Globális Metánvállaláshoz](#), és átgondolt metánkibocsátás-csökkentési célszámokat határozzon meg.

A Globális Metánvállalásról: 2021-ben indult kezdeményezés, amelynek célja, hogy 2030-ig legalább 30%-kal csökkenjen a metánkibocsátás globálisan, 2020-hoz képest, az egész gazdaságra kiterjedően. A kezdeményezéshez már [158 ország \(!\) csatlakozott](#), Magyarország továbbra sem tett vállalat. Annak ellenére, hogy a Magyarországon sem lehetséges a klímasemlegesség elérése a metánra vonatkozó intézkedések nélkül. A legutóbbi hazai [ÜHG-leltárjelentés](#) szerint a metánkibocsátások az összes ÜHG 14%-át jelentik, legfőképp a mezőgazdaság, energia- és a hulladékágazatban. Az energiaágazat metánkibocsátása csökkentésének leghatékonyabb módja a fosszilis tüzelőanyagok kivezetése lenne.

Az MTSZ álláspontja szerint átgondolt hazai metánkibocsátás-csökkentési tervezésre, saját célokra és intézkedésekre van szükség – beleértve, de nem kizárólag az EU Metánrendelet végrehajtását. A 2024 júliusában hatályba lépett rendelet átültetéséről és megfelelő végrehajtásáról (az EM-nek) gondoskodni kell, megszüntetni a földgáz rutinszerű fátylázását illetve szellőztetését.

Az IPCC legutóbbi jelentéseiben megállapítja, hogy a Párizsi Megállapodás céljaival összhangban, a globális 1,5°C-os felmelegedés alatt tartáshoz elengedhetetlen a CO₂-kibocsátások csökkentése mellett a többi üvegházhatású gáz, kiemelten a metán kibocsátásait is kezelni.

A NEKT ne az ipar növekvő energiaigényének kiszolgálását helyezze a fókuszba. Az SKV hangsúlyoztassa, hogy egy energiatakarékos, megújuló energia alapú gazdaságba való energiaátmenet felgyorsítása, a dekarbonizáció, a Párizsi klímacélokhoz való megfelelés nem csak környezeti kérdés, hanem amint a pán-európai ide [szakmai jelentés](#) is mutatja, [ötezermilliárd forint](#) gazdasági és társadalmi hasznot, 8,8% GDP-növekedést hoz 2030-ig és több mint 50 ezer új, tartós munkahelyet teremt itthon.

1.1. Üvegházhatásúgáz-kibocsátás és -eltávolítás

A GDP ÜHG-intenzitásáról mind az SKV, mind a NEKT csak annyit állít, hogy cél „az ÜHG-intenzitás folyamatos csökkentése” (23. oldal) Mivel nem állít semmilyen célértéket, céldátumot, kiinduló értéket, jelenlegi értéket, ez nem ellenőrizhető/mérhető/számonkérhető/viszonyítható vállalat. Az SKV fejtesse ki ezt a NEKT-ben.

Az SKV kijelenti, hogy „...cél, hogy a LULUCF ágazatnak (földhasználat, földhasználat-változás és erdészet) 2030-ra nettó 5,724 millió t CO₂e-elnyelést szükséges teljesítenie.” (24. oldal). A LULUCF ágazat kapacitása nehezen növelhető érdemben, egyebek mellett éppen az éghajlatváltozás helyi szinten tetten érhető hatásai (forrósodás, aszály, csapadékviszonyok, szűfélék pusztítása, erdőtüzek)

miatt. [A Kárpát-medence-kormányjelentés](#) is megállapítja. Mindezt megerősíti az SKV 19. ábrája: amely szerint az üvegházhatású gázok kibocsátása 2021-ben több mint hatszorosa volt a LULUCF kapacitásoknak (86. oldal). Javasoljuk, hogy az SKV sürgesse: a NEKT-nek le kell írnia, hogy a WAM ill. WEM alapján 2030-ban, 2040-ben és 2050-ben mennyi Co_{2e} LULUCF-fel számol, milyen intézkedések szükségesek a 3 időtávban ahhoz, hogy 2050-re biztosított legyen a klímasemlegesség.

Fentiek tükrében érdekes lehet, hogy az SKV szerint „A mai magyar erdővagyonot figyelembe véve 1% szénkészlet-sűrűség növelés 1,1 millió tonna szén lekötését eredményezné, ami mintegy 15.500 ha erdő telepítésével volna megköthető.” (109. oldal).

Az SKV helyesen állítja, hogy „A fenntartható erdőhasználatok, pl. az örökerdő tennék lehetővé a klímaváltozáshoz alkalmazkodóbb erdőállományok kialakítását, de ez a művelési forma egyelőre kis jelentőségű.” (108. oldal). A végleges NEKT írja le röviden, ill. hivatkozzon hazai stratégiára amely leírja, hogy az éghajlati kérdések tükrében az erdőgazdálkodásnak milyen átalakulásra van szüksége, hangsúlyozva egyebek mellett az örökerdők védelmét. Ezt a leírást az SKV is kérje számon.

Az SKV kijelenti, hogy célként kell megjelenjen a „helyi csapadékképződés valószínűségének növelése” (103. oldal). Ugyanakkor ennek részletezése nem történik meg: ha ebbe netán beleértik a mesterséges (technológiai) időjárás-módosítást, az nem elfogadható, környezeti és társadalmi kockázatai miatt. Mindkét dokumentumból érdemben hiányzik, hogy a magyar mezőgazdaságnak alapvetően újra kellene terveznie a stratégiáját; javasoljuk ezt pótolni.

„Az erőművi termelés nagy területigénye miatt mindenképpen hatást gyakorol a biodiverzitásra. Különösen fontos szempont a hűtővíz élővizekbe visszaengedése, ami kedvezőtlenül befolyásolja a vizek élővilágát.” (124. oldal) Fenti állítással egyetértünk, ezért is hangsúlyosan kérjük a NEKT kidolgozása közben meghozott 12/2024 (VIII. 15.) EM rendelet azonnali visszavonását és széleskörű, független szakértők érdemi bevonásával történő újratárgyalását, mivel az közvetlenül veszélyeztetett a Duna, mint a Nemzeti Ökológiai Hálózat egyik legfontosabb eleme élővilágát. Ezt megerősíti az SKV 125. oldalán lévő állítás: „A vízkészleteket érő környezeti hatások kapcsán elsősorban az erőművek hőterhelése jelenthet problémát. A megújuló energiaforrások nagyobb arányú alkalmazása hozzájárulhat ennek csökkenéséhez, így terjedésük pozitív hatást gyakorolhat vízi élővilágra.” és a 128-129. oldal kijelentése: „Mindenképpen figyelembe kell venni a Nemzeti Ökológiai Hálózat érintett elemeinek állapotát, funkcióit, fontos az ökológiai folyosók átjárhatóságának biztosítása, fenntartása.”

SKV: „Az éghajlati paraméterek megváltoztak az erőmű üzembeállása óta. Az üzemidő hosszabbítás tervezése során figyelmet kell fordítani a hőterhelés vizsgálatára, és olyan technológiát kell kiépíteni, mely biztosítja a hűtővíz környezetet nem károsító jellegét.” illetve „Az atomerőművek üzemelésénél figyelemmel kell lenni a technológiai vízfelhasználásból fakadó hőterhelésre, melynek ökológiai hatása kedvezőtlen lehet.” (160. oldal)

Az SKV vizsgálta a hosszabbított élettartamú Paks I és a várhatóan 2030-nál később belépő Paks II környezeti hatásait és alternatív forgatókönyveket vizsgáljon a NEKT (belépési évszámra és belépő-kilépő kapacitásokra), hiszen Paks I + II (nem rugalmas, zsinóráram) mellett még nehezebb lesz az áramtermelés és -fogyasztás kiegyensúlyozása.

2.1. Megújuló energia

Az SKV szerint „A megújuló energia részaránya, a bruttó végsőenergia-felhasználáson belül: 29%” (23. oldal) Ez a célérték nem megfelelő; ahogyan a Bizottság a NEKT tervezet értékelésében fogalmazott: „Magyarország hozzájárulása az uniós célhoz jelentősen elmarad az uniós jogszabályokból adódótól.” Ugyanakkor ez a célérték többek között a szélenergia, földhő, biogáz, napenergia kapacitások átgondolt növelésével reálisan 34%-ra növelhető, ami megfelel az uniós jogszabályok szerinti 2030-as céloknak. Javasoljuk tehát a szélenergia korlátozásának megfelelő feloldását (nap:szélerőmű = 2:1 arányhoz), és a megújuló energia részarányának az uniós célértékkel megfelelő 34%-ra való növelését (szigorú biomassza fenntarthatósági kritériumok mellett).

„A megújuló energiák telepítése döntően nem jár a zaj- és fényszennyezés növekedésével. Ebben a témában megemlíthető a szélerőművek kapcsán a villogó hatás és zajhatás, ami a települések közvetlen környezetében kedvezőtlen.” (124. oldal) A villogó hatás nem erősebb, mint a magas daruk, vagy magas épületek, mint pl. MOL torony esetében. A zajszennyezés messze alacsonyabb, mint egy autópálya vagy autópálya zajszennyezése. Más, köztük sokkal szennyezőbb erőműveknél – pl. az 1500 MW-nyit CCGT-nél vagy Paks II-nél - pedig ez fel sem merült ez a kérdés, miért pont a szélerőműveknél említik? Ezért a fenti állítást javasoljuk elhagyni.

Az SKV helyesen kijelenti, hogy „Javasolt továbbá megvizsgálni a vasútvonalak erőteljesebb fejlesztésének lehetőségét.” (172. oldal) Ugyanakkor nem részletezi, hogy ezt hogyan, hol, miképp javasolja.

Magyarországon az összes szén-dioxid-kibocsátás 20 százalékát a közlekedési szektor, ennek 98 százalékát pedig a közúti közlekedés adja. [Vonattal szállítva](#) bocsátjuk ki a legkevesebb üvegházgázt. Belvízi hajóval másfélszeresét-, kamionnal öt és félszeresét-, repülővel negyvenháromszorosát bocsátjuk ki. [Vonattal utazva](#) bocsátjuk ki a legkevesebb üvegházgázt. Busszal ennek két és félszeresét-, autóval háromszorosát-, repülővel ötszörösét bocsátjuk ki. Mindezek ellenére [2009 és 2019 között](#) a magyarországi közúthálózat 2%-kal növekedett, ezen belül a gyorsforgalmú közúthálózat 40%-kal. A közúti gépjárművek száma 27%-kal nőtt. A budapesti nemzetközi repülőtérrel induló utasok száma 97%-kal nőtt. Ugyanebben az időtartamban a magyarországi vasúthálózat elvesztette a 2%-át. A személyszállításra alkalmas vasúti járművek száma 22%-ot csökkent, a vasúti teherkocsik száma 19%-ot csökkent. A trend 2019 óta nem változott.

Kérdéses, hogy a végleges NEKT hogyan számolt azzal éghajlatvédelmi és energetikai kihívás szempontból, hogy Magyarország a globális kereskedelem (egyik) közép-európai logisztikai központjává válna. Az SKV javasolja az átalakuló közlekedési szektor környezeti és egészségügyi hatásai csökkentését, megfelelő jogi szabályozását, a terhek szennyezőkkel megfizettetését. Az SKV sürgesse, hogy a NEKT mutasson irányt (a közlekedési-szállítási stratégiának) a hazai közlekedési-szállítási igények csökkentéséhez és rendeljen hozzá intézkedéseket.

2. Az energiahatékonyság dimenziója

A 2023-as NEKT tervezet értékelésében – az MTVSZ-hez hasonlóan - a Bizottság leszögezte, hogy „Energiahatékonyság tekintetében a tervből hiányzik a teljes körű információ az energiahatékonyságról szóló... szakpolitikákról és intézkedésekről, valamint arról, hogy *“Az Energiahatékonyság az első”* elv hogyan valósul meg. Az SKV írja elő ennek részletezését a NEKT-ben, és a 750 PJ energiahatékonysági célszám jelentős erősítését, a Bizottsági értékelésnek megfelelően, az EU-s kalkuláció alkalmazásával. Primerenergia felhasználás-csökkentési számot is meg kellene adni 2030-ra ill. 2040/2050-re.

Az SKV, egyetértésben a NEKT tervezettel, leszögezi, hogy „Az energiaközösségek szerepét javasolt növelni.” (12. oldal). Ugyanakkor a 2023-as NEKT tervezet nem részletezi ennek intézkedéseit, az egyes mérföldkövek tervezett határidejét, a támogató keretrendszer tervezett működését. Javasoljuk, hogy az SKV sürgesse ezt a NEKT véglegesítéséhez.

Hazánkban a primer energiafogyasztás 40%-áért az épületállomány felelős, az összes elavult lakó- és középület felújításával a teljes energiafogyasztás 16%-a megtakarítható lenne. 2050-ig évente az épületállomány 3%-át, 100-130 ezer lakóépületet kellene energetikailag felújítani.

A NEKT helyezze a korszerűtlen ingatlanállomány megújítását az energiahatékonysági politika középpontjába. A végleges NEKT mutassa be az épületállomány felújításával elérhető energiamegtakarítást, a lakóépületek energetikai mélyfelújítását többéves, kiszámítható, célcsoportonként differenciált jogi és pénzügyi intézkedésekkel ösztönözze, ezermilliárdos nagyságrendben. Ezt kérje számon az SKV is. Az SKV javasolja: a NEKT térjen ki részletesen a lakó- és középület energetikai intézkedésekre, annak mértékét, mélységét, intézkedéseit és mérföldköveit meghatározva, beleértve, hogy a 2030-ig kb. 60 ezer háztartás felújítására jelenleg allokált az uniós finanszírozású programok mellett (RRF Otthonfelújítási Program) milyen egyéb programot és forrást terveznek ill. szándékoznak mozgósítani (gap elemzés).

3. Az energiabiztonság dimenziója

Az Európai Bizottság NEKT-tervezet véleménye szerint: „Az aktualizált NEKT tervezete azonban nem mutatja be, hogy az Ukrajna elleni orosz inváziót követően elfogadott sürgősségi intézkedések, különösen a gázkereslet csökkentésére vonatkozó intézkedések hogyan épülnek be a 2030-ig szóló középtávú tervezésbe. Az aktualizált NEKT tervezetéből továbbá nem derül ki egyértelműen, hogy Magyarország energiabiztonsági célkitűzései hogyan állnak összhangban a REPowerEU terv azon általános céljával, hogy 2027-ig fokozatosan megszüntessék az orosz gáz felhasználását.” Javasoljuk, hogy az SKV sürgesse, hogy a NEKT mindezekre adjon választ.

Az energiabiztonság és 2050-es vállalt klímasemlegesség [elérése](#) érdekében fokozatosan csökkenteni szükséges az ország (import vagy hazai kitermelésű) fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függőségét. A földgázimport-függőség csökkentésében nem szabad visszalépni: a NEKT-tervezetben a 80%-os kitettség helyett legalább a hatályos NEKT-vállalással összhangban 70%-ra kellene azt mérsékelni, az SKV hívja fel erre a figyelmet.

Az SKV említhetné: a környezetre és éghajlatvédelemre negatív hatású, hogy az Energiaügyi Minisztérium 2024. június végén újabb pályázati [felhívásokat](#) tett közzé szénhidrogén bányászati koncessziós jog megszerzésére; a 8 tervezett koncessziós terület lefedi hazánk területének egytizedét (!), 9083 km²-t.

Megjegyzendő, hogy a tervezett új gázerőművek fokozzák Magyarország fosszilis tüzelőanyag-kitettségét, import-kitettségét.

4. A belső energiapiac dimenziója

Az Európai Bizottság értékelése szerint: „Bár az aktualizált NEKT tervezete jelzi a nem fosszilis rugalmasság, a keresletoldali válaszintézkedések és a tárolás előmozdításának szándékát, nem részletezi, hogyan kívánja ezt elérni.”

Az SKV tisztáztassa a NEKT-ben: ellentmondásosak a gázimport-függőséggel és a hazai gázkitermeléssel kapcsolatos célszámok. A hazai gázkitermelést 1,8-2 milliárd m³-re növelnék 2030-ra, az ország jelenlegi gázigénye 9 Mrd m³ körüli, mégis 80%-os importfüggőséget vállalt a NEKT 2030-ra. Várhatóan nagyrészt az 1500 MW új gázerőművek (nagyobbrészt import) gázellátási kényszere miatt?

Javasoljuk, hogy az SKV sürgesse: a NEKT minderre adjon érdemi választ, fejtse ki a fejezetben.

Energiaszegénység

Az MTVSZ és az Európai Bizottság is hiányolta ennek kifejtését. Bizottsági értékelés: „Az energiaszegénységgel kapcsolatban a terv nem fejt ki részletesen az energiaszegénység kezelésének megközelítését: sem a háztartások helyzetének értékelését, sem pedig a mérhető csökkentési célt.”

Az SKV sürgesse: a végleges NEKT határozza meg az energiaszegénységben élők körét és helyzetük tartós kezelésének intézkedési tervét, megfelelően célzott lakossági energiahatékonysági intézkedésekkel, támogatási konstrukciókkal, a NEKT-ből adódó feladatokkal utalva az elkészítendő nemzeti Szociális Klímatervhez.

Az MTVSZ anyagok, vélemény a NEKT-tervezetekhez:

<https://mtvsz.hu/hirek/2023/04/a-nemzeti-energia-es-klimaterv-felulvizsgalata-most-kell-a-jovot-atgondolni>

https://mtvsz.hu/uploads/files/NEKT-velemeney-2023julius7-MTVSZ_vegl.pdf

https://mtvsz.hu/uploads/files/MTVSZ_NEKT_Magyarország_HU_2023okt24.pdf

<https://mtvsz.hu/hirek/2024/02/klimaterv-koveto-grafikonon-merre-az-arra>

<https://mtvsz.hu/hirek/2024/05/az-mtv-sz-valodi-zoldenergia-konzultacios-10-pontja-a-klimaterv-veglegesiteséhez>

<https://mtvsz.hu/together-for-1-5>

Készítette: Botár Alexa, Galambos Eszter, Marton Miklós - MTVSZ